

Învățătorii și învățăturile mele

□□ 1. Părinții mei

De la părinți am deprins „cei 7 ani de-acasă” și alte multe învățături pentru minte și inimă.

Amândoi au avut școală și au apreciat știința de carte – care i-a săltat din sărăcie. Au lucrat în domeniul creșterii animalelor – ceea ce m-a apropiat de Natură, de înțelegerea și iubirea ei. Incapacitatea mea de a suporta vederea sângelui a făcut ca eu să nu îmbrățișez – cum ar fi vrut dâșii – o meserie legată de animale, ba la o adică chiar și de oameni – ci am devenit inginer mecanic....

De la școala inginerească am moștenit o viziune destul de mecanicistă asupra lumii, dar preocupările profesionale comune ale părinților, care vrând-nevrând se discutau și în casă, au contribuit să altoiască pe această concepție și alta destul de biologică/ genetică asupra lumii vii, mai ales a oamenilor.

□ □ **Mama**

Mama mea, Veturia, s-a născut în 1910 la Saragea, Jud. Constanța și a decedat la București în 1993.

Părinții săi (Ion și Maria Gologan) fuseseră crescători de oi. Bunicii săi au fost printre primii mocani ardeleni coborâți cu turmele din Săcelele Brașovului și împrăștiți în Dobrogea după plecarea Turcilor.

Mama a lucrat toată viața ca cercetător științific în domeniul biologiei/ geneticii animale. Despre activitatea sa profesională – vezi mai jos.

A avut un frate, devenit și el un valoros om de știință și profesor universitar în domeniul agriculturii/ ameliorării grâului: Ion Gologan - profesor (dr. docent, prorector) la Institutul de Agronomie din Iași.

□ □ □ **Despre Veturia Derlogea – și începutul cercetărilor de genetică la Institutul Național Zootehnic**

[informații bazate pe amintiri și pe cartea „*Înaintași ai geneticii în România*” de Stelian Oprescu, Editura Ceres, București 1983]

A absolvit Facultatea de Științe Naturale în 1932 și cu recomandarea prof. D. Voinov a fost angajată la Secția de biologie a Institutului National Zootehnic INZ. Directorul INZ și al Secției de biologie/ genetică era prof. G.K. Constantinescu – mare savant, pionier al geneticii în țara noastră.

Din 1932 până în 1948 V.D. a studiat probleme de genetică, o ramură deosebit de importantă a biologiei – care se ocupa cu legile naturale ale eredității/ transmiterea însușirilor părinților la urmași. Scopul cercetărilor de genetică era (și este încă) de mare interes pentru agricultură: obținerea unor rase de animale, păsări etc. cât mai productive, rezistente la boli etc. Pe atunci genetica se afla sub influența ideilor lui Mendel (sec. 18) și prof. Morgan și Muller din SUA, care considerau că caracteristicile unei viețuitoare sunt determinate de părinți, prin intermediul unor componente ale celulelor – cromozomii. (Azi se știe că ereditatea se transmite prin componente și mai mici ale celulei – genele și ADN).

Sub conducerea prof. G.K. Constantinescu, V.D. a desfășurat cercetări asupra unor animale mici (cu ciclul de reproducere scurt, pentru a obține mai repede date din care să se tragă concluzii generale):

- șoareci (Laboratorul avea 200 șoareci din 7 sușe/ culori, aduși din Germania);
- pești exotici, vivipari;
- găini;
- musculițe de oțet (*Drosophila Melanogaster*) – studiul acestor insecte constituind la data aceea preocuparea de vârf a geneticii mondiale; în acest domeniu INZ colabora cu laboratoarele similare din Germania (Berlin, Leipzig), SUA (Pasadena, Washington) și altele.

Lucrările științifice astfel realizate de prof. Constantinescu și V.D. (și alți colaboratori, mai ales Gh. Radu) au fost prezentate sub formă de articole și comunicări bine apreciate în cele mai prestigioase reviste de genetică ale timpului.

După 1948 (până prin anii `70) conducerea comunistă a țării a respins știința geneticii considerând-o reacționară, idealistă etc. (din cauza originii ei vestice) și a impus ideile importate din URSS, ale lui Miciurin și Lisenko (azi uitați ...).

Consecvenți principiului politic totalitar (adică dictatura proletariatului – respectiv a partidului comunist), s-a promovat concepția că caracteristicile viețuitoarelor sunt determinate nu de factori naturali, subtili – ci de mediul de trai – respectiv de hrana, stresul etc., adică de factori ce

pot fi influențați/ manipulați de crescători (până la urmă de partidul unic!). Această orientare impusă de ocupantul sovietic a adus mari pagube atât științei cât și practicii agricole din țara noastră.

Continuând activitatea în cadrul aceluiași institut, rebotezat însă cu denumirea de Institutul de Cercetări Zootehnice ICZ, V.D. a părăsit de nevoie cercetările fundamentale și a trecut la cele aplicative, de ameliorarea raselor de animale mari. Astfel, împreună cu prof. N. Teodoreanu și alții a studiat ameliorarea oilor cu lână semifină (Țigaie) prin încrucișarea cu berbeci cu lână fină (Merinos, Karakul). S-au obținut rețete de încrucișare și selecție care aplicate la crescătoriile din țară au dat bune rezultate.

A mai abordat și alte direcții de studii: avantajele consangvinizării (la oi și porci); anomalii ereditare (la taurine); imunogenetica.

A inițiat studiul grupelor sangvine (important marker genetic) la bovine – metodă de lucru a cărei pondere a crescut foarte mult cu timpul, devenind preocuparea centrală a unui Departament întreg din cadrul Institutului de cercetare și producție pentru bovine de la Balotești.

O altă contribuție științifică importantă a fost studiul cariotipului la taurine (în cadrul ICZ). În acest sens a început studiul culturilor de celule in vitro pentru analiza cariotipurilor la specii și hibridi, spre a găsi explicații la unele malformațiuni, sau infecunditatea ș.a.m.d. la animalele de reproducere folosite pentru însămânțări artificiale. Și acest pionierat a deschis un drum nou, o activitate care a dus la înființarea unui nou Laborator (Secție) pentru studiul cariotipului.

În istoria geneticii animale din țara noastră, V.D. ca șef al Laboratorului de genetică din ICZ, a înscris alături de înaintași și colaboratori o pagină de prestigiu. Unii din discipolii săi au devenit la rândul lor apreciați oameni de știință, recunoscuți pe plan internațional.

S-a născut în 1907 la Fălciu în Moldova, a decedat în 1975 la București.

Tatăl său era inginer agronom, mama – învățătoare. A avut un frate mai mare – Mihai, maior de cavalerie, decedat în 1941 la trecerea Nistrului; o soră – Gabriela, absolventă a Facultății de Filozofie; un frate mai mic – Florin, economist.

A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară în 1932 și s-a angajat ca asistent la Catedra de obstetrică animală condusă de prof. M. Fălcoianu. A obținut titlul de doctor în medicina veterinară în 1933 cu teza: „Contribuțiuni la studiul typhozei aviare și diareei albe bacillare” (conducător prof. dr. Paul Riegler).

În 1952 a fost „epurat”, adică dat afară din Facultate (ajunsesse conferențiar) pentru motive politice. În continuare a lucrat ca medic veterinar de circumscripție în diverse localități din Bărăgan, până la pensionare în 1969.

□□ 2. De la liceu

La liceele pe la care m-a purtat viața (și reformele învățământului) - Sf. Sava, Lazăr și LB 9 (fost, și ulterior redenumit Spiru Haret) am avut profesori grozavi, care predau cu dăruire și profesionalism materii esențiale pentru cultura generală. Din cauza timpului îndelungat ce a trecut de atunci, în afara celui mai important (pentru mine) nu am reușit să adun informații

ii
ș
i despre al
ț
i dasc
ă
li din liceu.

Dar nu-i pot uita pe: "Celulă" (**Ion Voiculescu** - științe naturale), **Kruli** - sport, **Jean Climer** - francez

ă
, "Pedal

ă

" (

M. O. Stan

- geografie),

Ion Botez

- rom

â

n

ă

,

Elena Borisovna Antoniu

- l. rus

ă

,

Ctin Nec

ș

ulescu

- istorie,

Rene Serbu

- chimie,

Dna Serb

ă

nescu

- fizic

ă

,

Dna Teodoresc

u - istorie,

ș

i al

ț

ii - ale c
ă
ror nume
ș
i chipuri
î
mi apar
î
nce
ț
o
ș
ate de trecerea timpului.

□□ Prof. Nicolae Manolescu

S-a născut la 13.04.1910 în Speteni (azi Bărcănești) din jud. Ialomița. A mai avut 2 frați și 4 surori.

Tatăl său, agricultor, era un om mai dur. Așa se face că după ce Nicolae a căzut la proba de matematică a examenului de bacalaureat, tatăl său nu l-a mai primit acasă - zicând că i-a făcut familia de rușine (!), fiind nevoit să se adăpostească în casa unei surori, căsătorită în Urziceni. Acest șoc psihologic a fost determinant pentru restul vieții prof. Manolescu. A muncit pe brânci toată vara și la reexaminarea din toamnă a luat locul doi pe București (după fata lui Malaxa – un mare industriaș/ bogătaș al vremii), și imediat după aceea a intrat la Facultatea de Matematică. Pentru a se întreține la studii lucra contabilitatea pentru două hoteluri (Chiriazii și Milano) ale unei rude sufletiste. La intervenția surorii care îl găzduise, tatăl său l-a iertat - dar asta abia în anul III de facultate. În 1935 a devenit profesor de matematică, predând la diverse licee din București.

A făcut armata la aviație, iar în 1940 a fost concentrat și trimis pe front ca observator/ navigator pe un hidroavion. După multe lupte cu rușii, hidroavionul a fost doborât în Marea Neagră. Susținut de un burduf improvizat, Nicolae a fost singurul supraviețuitor, ceilalți doi membri ai echipajului (pilotul și mitraliorul) dispărând în mare. După 5-6 zile de plutire un vas militar românesc l-a găsit inconștient, cu un picior rupt. La internare nici nu vedea din cauza șocului, și disperat de situația în care era a vrut să se împuște. A cerut unui însoțitor să-i dea porthartul - unde avea pistolul. Norocul lui că medicul care îl primise la spital era un colonel cu experiență, se aștepta la asemenea reacție și îi scosese gloanțele din pistol!

A stat 6 luni în spital, piciorul fiindu-i salvat cu ajutorul unor armături din Iridiu în jurul osului. Pentru faptele de arme a fost decorat de rege cu ordinul Crucea de Fier. După război a lucrat ca profesor la Facultatea de Farmacie și la Academia Tehnică Militară.

Câțiva ani a predat și la liceul LB9 (fost și actual Spiru Haret) pentru ca din această poziție să-și poată ajuta nepotul (Viorel Manolescu, deportat împreună cu familia în 1949) să termine școala, fentând interdicțiile oficiale. Așa se face că am avut și eu norocul să-l am profesor. Dar ce dascăl cu har! Însă abia acum, când am reușit să aflu aceste amănunte despre viața dânsului (datorită dlui ing. **Viorel Manolescu** – căruia îi mulțumesc și aici!) mi-am putut da seama care au fost factorii care l-au făcut om și profesionist atât de bun: severitatea tatălui și experiența războiului. Adică – educația cu ajutorul aventurii...

S-a stins în 30.08.1992 la București.

□□ 3. De la Politehnică

La Politehnică am avut numeroși profesori excepționali, exemple de profesioniști dar și de mari caractere. Din păcate (time is money – dar și uitare) azi îmi mai aduc aminte doar de unii, mai proeminenți: Ion Simionescu (Matematici), [Alexandru Stoenescu](#) (Mecanică), I. Stoicescu (Termotehnică)

,
[Gh. Buzdugan](#)
(Rezistența materialelor),

[Gh. Manea](#)
(Organe de mașini),

[Constantin Aramă](#)

și
[George Bărnănescu](#)
(Motoare termice).

În ce-a mai rămas din memoria mea se detașează însă cu brio prof. Alexandru Seleșteanu, care mi-a condus lucrarea de diplomă având ca temă: „*Turbină cu gaze pentru recuperarea energiei din gazele reziduale la fabricarea amoniacului*”.

Ce dascăl minunat! Dar și ce om "viu": râdea, făcea bancuri, nu se sfia de un pahar. Din păcate, viața după terminarea facultății (stagiul la Hunedoara, apoi numeroasele delegații/șederi pe șantierele metalurgiei, departe de Politehnică) a făcut să nu-l mai întâlnesc pe profesor. Rău ce-mi pare acumă ...

Iată câteva informații biografice (obținute în 2009 datorită amabilității prof. **Prisecaru**, succesorul lui AS la catedra de Turbine și decan al Fac. Mecanică - UPB):

Prof. Alexandru Seleșteanu

S-a născut în 1911 la Moscova și a emigrat cu familia în România, după revoluția comunistă din 1917.

A studiat liceul la Berlin și în 1933 a absolvit Facultatea de Mecanică a Politehnicii din Zurich/ Elveția. Aceasta era una din cele mai bune din lume, cu cadre didactice excepționale, cum a fost și profesorul său de fizică – (chiar) Albert Einstein.

În 1933 se întoarce în România și se angajează ca inginer la Uzinele Malaxa din București (alături de Uzinele Reșița – cele mai mari din țară la vremea aceea). Acolo a lucrat cu succes până la naționalizarea din 1948 – ca șef serviciu producție, șef serviciu proiectare și în final inginer șef. Printre alte realizări importante, a avut o contribuție esențială la realizarea tancului românesc greu (1943) și la echiparea acestuia cu un tun de mare calibru (1944).

În 1948 devine inginer șef la IPROM București – primul institut de proiectări pentru mașini și

echipamente industriale din România. În paralel cu activitatea de proiectare desfășoară și o activitate didactică la Institutul Politehnic din București, începând să predea în 1948 cursul de Teoria Mecanismelor.

În 1952 a devenit șeful catedrei de Mașini cu aburi, mai târziu șeful catedrei de Mașini termice (rezultată din comasarea catedrei Mașini cu aburi cu cea de Motoare) – până la desființarea acesteia în 1957. Din 1957 prof. Alexandru Seleșteanu activează în cadrul catedrei Cazane și Turbine cu abur și gaze, din 1967 predând în exclusivitate cursurile de Turbine cu abur și Turbine cu gaze la Facultatea de Mecanică.

A desfășurat până la pensionare o remarcabilă activitatea didactică, de cel mai înalt nivel, datorită seriozității cu care pregătea lecțiile și talentului pedagogic. A fost un profesor cu o vastă cultură și cu mare talent de comunicare, foarte mult apreciat de specialiști și mai ales de studenți. Folclorul studentesc susținea că își concepea cursurile la restaurantul Capșa (sau, o fi fost Ambasador?), scriindu-și ideile pe șervețele ... Cursurile erau extrem de atractive, la ele audiența participa direct, toată materia era clară și părea o joacă (intelectuală), un duel cu problemele tehnice.

Academicianul Constantin Aramă (profesorul de teoria motoarelor cu explozie) îi portretiza măiestria pedagogică astfel: „(prof. Seleșteanu) *Avea știința de a prezenta informația în mod complet, global, de la fenomen (până) la implicațiile tehnice și economice. Ca un vrăjitor, cu numai două axe de coordonate și două-trei curbe, reușea să concentreze toată esența problemei.*”

Generații întregi l-au considerat profesorul model și cel mai apropiat lor. Adevărul e că cunoștea în detaliu problemele fiecăruia, indiferent că erau profesionale, sociale sau afective. Fiind atât de mult apreciat, devine un sfetnic al multora și în afara cursurilor. Era permanent asaltat cu probleme tehnice dar și cu solicitări de sfaturi pentru viață, din partea unei mulțimi de studenți și colegi. Din această cauză apare chiar un fel de mit, numeroși ingineri lăudându-se că „*el a fost studentul preferat al profesorului Seleșteanu*”.

Printre altele, a scris cartea „*Mașini energetice*”, o lucrare de mare valoare tehnică, apreciată la nivel internațional și tradusă în mai multe limbi. A ieșit la pensie în 1981 și s-a sfârșit în 1984.

4. Cum am făcut rost de diploma de inginer

de Șerban Derlogea (din cartea **STUDENT LA MECANICĂ-N „DOI”, Cu extensii înainte... și-napoi**

de **Mihai Plămădeală**, București, 2014)

În viața mea de pensionar a reapărut – după o întrerupere de vreo 55 de ani - fostul coleg de an din facultate Mihai Plămădeală (în continuare „Mihai”), cu o rugămintă: să-i scriu câteva amintiri despre evenimentele legate de exmatricularea mea din facultate.

Aflu că între timp, afară de viața lui profesională cu ingineria mecanică, s-a ocupat și de scris poezii, iar mai recent amintiri despre viața sa și a familiei sale. Mihai n-a fost UTMist (membru al *Uniunii tineretului muncitor*), deci nu a fost invitat și nu a participat la ședința organizației pe an din anul IV, în care vreo 7-8 colegi am fost excluși din ea (și apoi exmatriculați din facultate, dar asta mai târziu, pe rând și în mod mai puțin public). Mihai n-a avut aceeași soartă, dar necazurile nu l-au ocolit nici pe el în vremea aceea. Mi-a dat să citesc manuscrisul amintirilor sale despre studenția la Politehnică – deci perioada cât a fost coleg cu mine. Are talent și o memorie de „elefant”, așa că textul său m-a încântat. Acuma aflu că ar vrea să-și completeze amintirile/ textul despre acea perioadă cu contribuțiile unora din cei care au trăit excluderea și exmatricularea.

Mi se pare o inițiativă bună și interesantă, pe care vreau s-o sprijin. Situația mi-a răscolit amintirile, care probabil zac bine mersi undeva în creier - deși îmi par a fi foarte vagi. Memoria mea a fost mereu deficitară, ca să nu mai zic și faptul că în ultima vreme e chiar de ocară: uit „de la mâna până la gură”, mai ales informațiile, intențiile și faptele recente. Dacă nu scriu imediat „ce am de făcut”, abia a doua sau a treia zi îmi reamintesc – și uneori asta mă costă... Dar storcându-mi neuronii, ca să scriu și eu o „*poveste pentru Mihai*”, ce să vezi, mi-au venit amintirile; nu credeam că o să pot produce o poveste atât de lungă!? Aveau dreptate „bătrânii”: *pofta vine mâncând*

...

Cred că pe de o parte înțelegerea vremurilor acelea nu poate fi deplină fără cunoașterea unor evenimente zic eu definitorii, iar pe de alta, că orice amintiri de viață (scrise) dezvăluie firea, concepția și caracterul autorului – un spectacol fascinant. Orice autor e și el un om, iar o viață

de om este un univers (sigur că unele „universuri” sunt mai „mici”, altele mai „mari”), și pot fi o comoară de informații utile pentru oricine vrea să priceapă (din cele pățite de alții) ce e viața în general și ce sau cum să facă, ca să moară cât mai târziu și până atunci să trăiască drept, demn, sănătos.

Așa că iată ce-mi mai amintesc din timpul studenției la Facultatea de mecanică a Institutului Politehnic din București, de pe strada Polizu, lângă Gara de nord. E vorba de perioada anilor 1954-61, una cu vremuri grele – pentru români și pentru societatea românească.

Războiul mondial se sfârșise în 1945, după suferințe de tot felul: de la unele mai ușoare, ca raționalizarea hranei (vânzarea pe cartelă) sau bombardamentele americane (și de teama lor, fuga/ refugiul familiei mele în provincie, împreună și sub organizarea întreprinderii la care lucrau părinții mei), până la cele cu adevărat dureroase, ca pierderile umane – prizonieri la ruși, morți și răniți pe front șamd. Dintre acestea, eu am avut parte de un unchi mort la trecerea Nistrului și de altul rănit pe frontul de vest, în Cehoslovacia (acesta din fericire s-a vindecat și a apucat 85 de ani). Recâștigarea Ardealului mai alinase jalea, dar pierderea Basarabiei și ocupația armatei roșii continua să apese Țara.

Totuși, pacea se simțea: viața începea să se înveselească, lumea răsufla ușurată și se apucase de „*bussines as usual*”; dar – curând au năvălit alte belele: marea secetă (cu foametea) din `46, apoi lupta rușilor și a cozilor lor de topor locale, pentru instaurarea comunismului, cu vârful aisbergului: fraudarea alegerilor, abdicarea regelui și proclamarea republicii (populare), dar și confruntările de stradă dintre comuniști și opozanți, în majoritate tineri, mai ales studenți; apoi consecințele: naționalizarea, exproprierile, arestările, închisorile, „Canalul”, „fenomenul Pitești” șamd. Eu eram prea mic (m-am născut în 1937, în București, în *România Mare* !) ca să fiu părtaș activ la acele frământări politice - care influențau însă foarte tare viața oamenilor obișnuiți, dar atmosfera generală apăsătoare și zvonurile amenințătoare din discuțiile familiale nu puteau trece pe lângă mine ca briza mării. Mă zgâlțâiau - rău.

Căci tata și mama, familia mea, erau foarte impresionați, ca să nu zic îngroziți, de evenimente, de frica șomajului. În toate întreprinderile de stat, printre salariați se căutau „dușmanii poporului” pentru a fi dați afară.

„Dușmanii” erau de multe feluri și motive, însă de interes pentru familia mea au fost două criterii de selecție: „ce politică faci și ai făcut?” și „ce avere ai și ai avut?”. Fiecare întreprindere și

instituție avea un „serviciu de cadre” (ulterior zis „de personal”, azi îi zice departament de „resurse umane”) care cerea de la fiecare salariat o declarație autobiografică. Aceasta se dădea pe un formular detaliat, la care întrebările cu politica și averea se refereau nu doar la salariat, ci și la părinții și frații lui, la soțiile acestora șamd, plus rubrica „mai aveți ceva de declarat?” - adică să arăți și alte motive că ești „dușman”.

Astfel de declarații am completat și eu, de multe ori, la facultate, la serviciu etc. Era o treabă lungă și complicată nu numai din cauza cantității mari de informații cerute ci și din cauza minciunilor mai mari sau mai mici care trebuiau scrise ca să nu „te dea afară”. Cred că mai am și azi printre hârtii un astfel de formular completat împreună cu familia, ca să coordonăm datele, pe care îl foloseam ca model, de pe el copiam apoi în declarațiile pe care le predam la „cadre”.

„Cadrele” verificau declarația cuiva prin confruntare cu informații de la „binevoitori” și cu declarațiile din dosarele personale ale rudelor (indicate de „subsemnat” în declarația sa), aflate la serviciile de cadre de pe unde lucrau ele. Declarația salariatului și cu notele sau informațiile rezultate din verificare se adunau într-un vestit „dosar de cadre” (care evident, putea fi „bun” sau „rău”). În cazurile mai complicate, verificarea, chiar ancheta, se făcea cu ajutorul „Securității”. Rezultatul analizării declarației era: rămas angajat – eventual retrogradat sau avansat, nu din motive profesionale ci „politice”, sau dat afară (pe atunci se zicea „epurat”, azi „disponibilizat”) și apoi, uneori, chiar „umflat”, arestat, anchetat etc.

Vă dați seama ce muncă grea, uriașă, au avut de făcut „bietele” servicii de cadre (în colaborare cu organizațiile de partid, de tineret sau UTM șamd)... Ce prilej a fost în perioada aceea pentru tras sfori, abuzuri, tocmeli, minciuni, compromisuri, trafic de influență șamd., ce confruntări de mentalități, caractere, credințe etc... Pentru a supraviețui, pe la noi oamenii din vremurile acelea au făcut fără să vrea o școală de viață grea, complexă, dură, mult mai „bogată” în învățăminte legate de supraviețuirea într-un stat totalitar decât contemporanii lor din Vest. De aceea, mai târziu, m-a fascinat mereu contactul cu vesticii, care mi se păreau de o naivitate și credulitate dezarmantă, convinși că „la ei/ lor nu li se poate întâmpla așa ceva”. Văd însă că azi fac și ei o școală asemănătoare, încet, încet, fără să vrea sau să se prindă, cu ajutorul crizelor și a „lupilor de pe Wall Street” de tot felul, a taberelor de nomazi de tot felul, a teroriștilor și luptei anti de tot felul șamd. *Sic transit gloria mundi...*

Ei bine, în declarațiile mele date la facultate au fost și câteva „neadevăruri” (stabilite de părinți, că ei erau „șefii”): unul era acela că bunicii după mamă n-au avut avere (la fel declarase deja maică-mea la cadrele ei, de frică să nu-și piardă salariul cu care ne ținea pe toți, căci tata era mai „poet”).

De fapt, bunicii erau mocani, oieri săraci din Ardealul Austro-Ungar (zona Brașov-Săcele), emigrați în Dobrogea, obținută de România (Vechiul Regat) de la Turcia pe la 1880. Acolo turcii plecaseră, zona era depopulată, Statul voia s-o umple cu români și invitase ardeleni. Pe (stră)bunici i-a împrumutat cu vreo câteva zeci de hectare de pământ, iar ei mai adunaseră între timp vreo câteva sute de oi. Dar n-aveau școală, nu se pricepeau la agonisit, târâiau targa pe uscat, căci recolta depindea de ploii și nu știu cum, dar mai mereu fusese secetă (așa se povestea). Singura lor „realizare” a fost să-și trimită/ țină copiii la școală, ca măcar ei să scape de sărăcie. Noile autorități considerau însă că bunicii „avuseseră avere”, fuseseră „chiaburi” – deci iată „falsul” meu pe linia maternă. Desigur că în `47-48 bunică-mea (că ăl bătrân murise) a fost expropriată și gonită din Dobrogea, a rămas săracă lipită pământului. A venit și s-a adăpostit la noi în casă împreună cu două surori ale ei, care pățiseră la fel. Întindeam de salariile părinților mei și trăiam cu toții înghesuți, la comun cu altă familie (asta a durat până am terminat eu facultatea; de atunci am rămas cu groaza așteptării la toaletă).

Taică-meu era conferențiar la Facultatea de medicină veterinară. El nu se trăgea din familie cu „avere”, dar era un tip mai hâtru și slobod la gură, se lua de noii săi șefi, avansați și numiți din motive politice, dar necorespunzători profesional. Aceia nu apreciau „bancurile” lui, nu-i rămăseseră datori, și printre altele îl caracterizaseră în dosar ca (fost) „simpatizant legionar”. Ulterior l-au și dat afară – el lucrând apoi ca medic veterinar la țară, până la pensionare. Dar – n-a fost înscris la vreo mișcare sau partid politic și a declarat că „n-a făcut politică”; la fel am scris și eu. Fapt este că părinții, sau bunicii mei n-au fost arestați sau închiși, ceea ce ar fi confirmat într-un fel acuzațiile de „avere”, respectiv „politică”.

Știrile de la rude (aveam o familie numeroasă și pe vremea aceea legăturile de rudenie erau strânse) și cunoscuți, despre epurări, evacuări din casă, arestări, procese, foamete și lipsuri materiale - erau spăimântătoare. Părinții mei – ca și restul familiei – n-au fost oameni prea viteji, curajoși, întreprinzători, descurcăreți etc., așa că teama de pericolele posibile și grija copiilor îi stresa rău, iar pe noi copiii, nu mai zic. Aș mai preciza că întreaga familie era o adunătură de fraieri (zic eu azi), foarte speriată de pericolul foametei, evacuării, domiciliului obligatoriu (mutării silite în altă localitate) șamd. sau de informațiile și zvonurile despre pățaniile victimelor represiunii.

De aceea, părinții nici nu ne spuneau „tot” nouă copiilor (am avut o soră), ne ascundeau unele amănunte – de teama că involuntar, vom spune ce auzim în casă altor copii, sau la școală, sau vreunor „binevoitori”. Îmi amintesc ce bătaie am luat prin clasa doua sau a treia, după ce declarasem învățătoarei că „*tata a zis că o să-i gonim pe ruși din țară la fel cum i-am gonit și pe nemți, cu ajutorul americanilor*”; femeia – de treabă, l-a chemat și l-a avertizat pe tata. Din cauza acestei secretomanii a părinților, eu până azi nu știu diverse

detalii din istoria familiei – și nici n-o să le mai afle cineva.

Poate merită să amintesc fapta de „vitejie” a unui frate mai tânăr al bunicii (Vasile Roșculeț), care ajunsese arendaș pe la Ciulnița, prin Bărăgan. Gonit după expropriere, se pripășise cu soția în Brăila, unde lucra pe un șantier. Probabil că îl râcăiau evenimentele și presa epocii, încât s-a apucat să „protesteze” – adică să scrie anonime la ziare. Reproșurile lui se refereau la minciunile și laudele din articole, despre „măreața” URSS, despre „eliberarea” adusă de Armata Roșie, despre „fericirea” adusă de comuniști șamd. Avea ce avea mai ales cu o ziaristă vestită de la Scânteia (ziarul și „organul” partidului) – Florica Șelmaru, pe care o dezmierda în scrisori cu vorbe gen „curvo”, „scroafo” șamd. Evident că după câteva scrisori, folosind analize grafologice, Securitatea l-a prins. După ce i-a tăbăcit pielea, l-a trimis la „reeducare” în deltă, la tăiat stuf; a scăpat viu din cauză că era oricum călit de lucrul pe câmp.

Am avut noroc că părinții mei au avut totuși „serviciu”, adică salariu (chiar dacă taică-meu a fost și șomer de câteva ori), ca să trăiască și să-și întrețină familia numeroasă. Bine că erau considerați doar „mici burgheji”, care, pentru a deveni demni/ capabili să se adapteze noii orânduiri sociale, puteau fi reciclați la locul de muncă, cu ajutorul organizației de partid, a învățământului politic șamd. În schimb, foștii „marii moșieri” sau „marii burgheji”, sărăciți prin naționalizări, exproprieri, confiscări etc., nu-și puteau câștiga o pâine decât lucrând ca necalificați indiferent ce studii/ competențe aveau. Veniturile părinților mei n-au fost mari niciodată, aș aminti că ei n-au reușit să devină proprietari, abia eu și soră-mea am reușit să adunăm bani ca să ne cumpărăm locuințe.

Ca să revin la „povestea pentru Mihai”, am intrat în 1954 la facultatea de mecanică cu „diploma de merit” luată la absolvirea celor 11 clase de liceu (liceul de băieți nr 9/ LB9, azi Spiru Haret, din București), fără examen de admitere (am dat totuși un interviu – vezi memoriile lui Mihai). Declarația mea pentru cadre, inevitabilă la înscrierea în facultate, a fost luată de „bună” și am fost primit (de amintit că „dușmanii de clasă/ ai poporului” și rudele lor nu aveau voie să facă facultate, trebuiau să-și câștige pâinea la „munca de jos”, fizică, grea – și prost plătită). Și - școala a mers bine mersi înainte...

În anul III de studii s-au cerut studenților opțiuni pentru secția/ specializarea dorită din facultatea de mecanică. Pe baza mediei școlare bune, eu am cerut înscrierea la secția „aviație”. Aici am încurcat-o, căci pentru această secție amatorii au trebuit să completeze o nouă declarație autobiografică. Evident că am dat-o cu răspunsurile identice celor date la înscrierea în facultate. Din păcate (pentru mine), de data aceasta „Cadrele” de la Politehnică (serviciu condus de „tovarășa Silaghi”) verificau „pe bune” declarațiile; poate că autoritățile se temeau că cei ce studiază aviația vor avea ulterior posibilitatea să fugă „afară”, sau să bombardeze CCul (sediul

conducerii partidului), sau dracu' știe ce mai credeau. Probabil că s-au dus cu a mea la locurile de muncă ale părinților, unde au confruntat-o cu „dosarele de cadre” respective. Acolo scria mai multe, așa ca au descoperit „problemele” din ea.

Prima consecință – imediată: neadmiterea la „aviație” – am fost repartizat la secția „mașini termice” (motoare, turbine, cazane etc.). Nu mai țin minte dacă secretariatul facultății a justificat refuzul, dar pe de o parte situația generală impunea supunerea tacită, iar pe de alta – mai erau și alți colegi în situația asta, deci, treacă... Și - școala mea a mers bine mersi mai departe...

A doua consecință – după un an: excluderea din UTM, în anul IV. Mai țin minte doar că a fost o ședință „mare” și lungă (vreo 6-7 ore), cu mulți participanți – căci aproape toți studenții erau membri ai Uniunii Tineretului Muncitor (ulterior a devenit UTC – tineretul comunist). Am fost excluși câțiva colegi, uite că nu mai știu care (îi rețin pe Alexandru Epure și Mircea Ivănescu), nici cum și-au justificat propunerile de „sanționare” cei care le făceau (în cazul meu parcă au fost despre ascunderea adevăratei origini de burghezo-moșier; la alții cererea de emigrare în Israel șamd.). Îmi amintesc că nu am fost prea afectat de „excludere” – deși nu era deloc de „bine”; cred că eram pregătit, căci auzisem deja zvonuri despre scopul ședinței, mai aveam și alte motive să fiu „mulțumit” că nu era mai rău ... Și - școala a mers „bine mersi” mai departe...

A treia consecință – după încă un an: exmatricularea din facultate, în anul V, după terminarea cursurilor din primul semestru. Dintre colegii excluși din UTM, primul exmatriculat a fost colegul Sandu Epure, încă în anul IV. În cazul meu, evenimentul s-a petrecut mai târziu, la primul examen din sesiunea de iarnă. Aceasta era și ultima din cariera de student, căci în semestrul doi nu se făceau cursuri, doar se întocmea proiectul de diplomă, în vară era examenul de susținerea proiectului, după care urma „repartizarea în producție” și terminarea facultății.

Examenul era la „Centrale termoelectrice”, cam pe la 15 ianuarie 1959. Mă pregătisem, fusesem și la câteva întâlniri de pregătire cu profesorul, totul părea în ordine, m-am prezentat la examenul care începea după amiaza. Dar, verificând catalogul, profesorul zice: dumneata nu figurezi aici. Eu – cum adică să nu fiu? Îi arăt carnetul de student cu notele de la examenele mai vechi, profesorul era nedumerit, și zice: ia du-te la secretariatul facultății să vezi ce e. Mă duc, era aproape, iar acolo – catastrofă: secretarul îmi spune că primiseră de la Rectorat o notă cu „*următorii studenți au fost exmatriculați*”; pe listă parcă nu eram singurul; evident că urma să nu mai dăm examene etc. Cu mine de față a expus hârtia la avizierul facultății – și gata. Am plecat acasă să anunț familia.

După excluderea din UTM exmatricularea nu mai era chiar atât de surprinzătoare, însă lovitura era totuși dură.

A doua zi am fost cu taică-meu la școală, la Rectorat (rector era unu` Dinculescu), unde mi s-a adus la cunoștință motivul exmatriculării: „fals în acte publice” – în declarațiile de cadre. Am fost îndrumați la serviciul Cadre, unde șefa – tovarășa Silaghi (mare javră, o țin minte și azi, la fel ca pe cutremurul din `77) ne-a spus că: n-are ce discuta, și ei au aflat sau știu „adevărul”, și studentul „știe ce-a declarat fals”, așa că n-are rost să mai pierdem timpul; deci - bună ziua. Dar – ce-i de făcut ca să lămurim situația? Nu știm; bună ziua.

Au urmat tot felul de cereri și „memorii” depuse la Rectorat, la Minister, la diverse organe de Partid, pentru reconsiderarea cazului/ restabilirea adevărului/ reprimirea mea la facultate; degeaba.

După vreo două luni, am început să mă obișnuiesc cu situația, viața mergea totuși înainte. Am început să-mi caut ceva de lucru, că nu era să stau degeaba la nesfârșit. Căutam o muncă mai tehnică, spre mecanică, dar când angajatorii auzeau că n-am nici o calificare, în schimb am un „dosar prost” și fusesem exmatriculat, mă respingeau.

Prin vară, unchiu-meu (cel rănit în război), care era inginer agronom, mi-a găsit printr-o cunoștință un loc de muncă la atelierul mecanic de la o stațiune agricolă, la vreo 30 km. de București. Acolo am găsit oameni de treabă, mai ales un excepțional maestru mecanic (și Om), domnul Georgescu, care m-au ajutat să mă calific rapid la locul de muncă – mai întâi ca tractorist, apoi ca mecanic agricol. Munceam zi-lumină pe câmp la secerat, treierat, arat, cosit, semănat, iarna la reparații în atelier. Din cauza bunei purtări m-au (re)făcut și UTMist, ne știind de sforăriile de la oraș, sau ne luând seama la ele. La „țară” nu era situația la fel de strictă ca la „oraș”. Ajunsesem foarte bine apreciat acolo, dar viața departe de familie mi se părea grea. Cu noua mea „calificare” și fără a mai aminti „dosarul”, am găsit de lucru la un atelier mare de reparații auto, prin Colentina, unde m-am mutat în 1960. Acolo am lucrat câteva luni, până când Fănică Cristescu, un fost coleg de facultate exmatriculat și el, m-a anunțat că un institut de proiectări nou înființat caută oameni și angajează pe cei ca noi – cu studii tehnice și fără diplomă. El se angajase.

Era vorba de **Institutul de proiectare pentru laminoare** (IPL). Am dat probă și am fost angajat imediat ca desenator tehnic.

Directorul IPL era un om deosebit, inginerul Peisie Wechsler, fost șef la uzinele/ laminorul de țevi Malaxa din București. Pe de o parte era om de mare omenie, pe de alta se cunoștea bine „de pe vremuri” cu diverși ștabi ai vremii, foști ilegaliști deveniti politrucii, gen Chivu Stoica etc., în contul cărora își permitea să nu respecte toate „indicățiile” și reglementările absurde, care ar fi periclitat „îndeplinirea planului”. La data aceea planul era foarte mare (și la fel a rămas până în `90): era vorba de industrializarea forțată (în domeniul metalurgiei) pentru victoria urgentă a comunismului (apoi a socialismului etc.). Din cauza lui Wechsler IPLul devenise o oază de adăpost pentru numeroși ingineri valoroși cu dosare proaste: fie cu originea nesănătoasă, fie cu cerere de emigrare în Israel; dar avea o producție (de proiecte pentru noile uzine de laminoare) remarcabil de mare și bună, așa că partidul închidea ochii.

Între timp mai depuneam memorii pe ici, pe colo, ca să fiu reprimat în facultate, la care anexam recomandări călduroase de la locurile de muncă. Din contactul cu „producția” înțelesesem cât de folositoare poate fi o „diplomă de inginer”. Nimeni însă nu mă primea în audiență, ca să stea de vorba cu mine despre exmatriculare sau reprimire. Nu aveam nici un răspuns de la vreo cerere.

De aceea oarecum surprinzător, prin septembrie 1960 m-am trezit acasă cu o scrisoare de răspuns la unul din memoriile depuse la Ministerul învățământului – că „*cererea dvs s-a analizat și ați fost reprimat în anul V la facultatea de mecanică etc.*”.

”. Cred că se schimbaseră cumva condițiile politice din țară, sau cele internaționale, căci la mine nu se schimbaseră nimic în declarații. Poate însă că au contat și recomandările colegilor de muncă – de la țară, sau de la reparații auto, pe care le tot anexasem la memorii și care dovedeau că fusesem „reeducat” prin „muncă de jos”. Am fost primul reprimat la facultate dintre colegii de an exmatriculați; îmi amintesc că unii din ei m-au contactat apoi ca să le spun „ce făcusem” ca să am succes. De altfel, toți au fost reprimiți de-a lungul timpului și au terminat studiile de inginerie.

M-am reînscris, am repetat cursurile din primul semestru al anului V, am dat examenele, apoi am făcut proiectul de diplomă, am luat examenul respectiv, am terminat facultatea cu nota 10 - în `61. În tot timpul aceluia an de studiu lucram în continuare la IPL, învoindu-mă sau luând scurte „concedii de studii” ca să fiu prezent și la facultate. La IPL am găsit o mare înțelegere pentru situația mea și tot sprijinul ca să pot termina facultatea. După experiența mea din producție și de viață, acum facultatea mi s-a părut ușoară. Eram mai bătrân cu doi ani ca mulți din noii colegi, care au fost foarte prietenoși cu mine. Nu mai zic ce frumos s-au purtat toți profesorii cu mine la examene, căci fie mă recunoscuseră, fie aflaseră povestea mea; dar și eu învățam bine.

Deși aveam notă mare și teoretic puteam alege un post în București, din cauza dosarului am fost repartizat la Hunedoara, un fel de surghiun, la capătul lumii. Trebuia să mă duc, diploma de inginer se elibera numai după ce munceai 3 ani ca stagiatar în locul indicat de *Comisia de repartizare*. După toate câte le îndurasem ca să obțin diploma, n-avea rost să nu continui eforturile.

Așa că am plecat de la IPL și am făcut toată stagiatura la Hunedoara, pe șantierul de construcția noilor laminoare de la Pestiș. *Întreprinderea de construcții și montaje siderurgice din Hunedoara* (ICSH) ducea mare lipsă de ingineri – căci pe de o parte celălalt mamut industrial local - *Combinatul siderurgic*, avea prioritate la racolarea acestor „valori” (oferind locuință șamd.), iar pe de alta tocmai ce crescuse peste noapte, din cauza sarcinilor uriașe legate de dezvoltarea Combinatului.

Aceasta se făcea cu utilaje ultramoderne importate din RFG – la vremea aceea o adevărată răscoală din partea României, o dovadă de nesupunere tehnică și de politică internațională față de dominația URSS. Răscoala, de fapt contractul cu o firmă/ țară capitalistă, fusese posibilă din cauza plecării din Țară a trupelor de ocupație sovietică, în `58. Noi am fost prima țară scăpată de armata „eliberatoare”, care de obicei, istoric, după ce ocupa ceva, nu mai pleca „în veci” – vezi Transnistria șamd.; pentru comparație, din RDG rușii au plecat abia în 1990 (plățiți cu multe miliarde de mărci)! Se zvonea că acest succes diplomatico-militar a fost realizat de Gheorghiu Dej cu un butoi de țuică, dăruit lui Hrușciiov într-un moment favorabil... Prin `63, țin minte că Hrușciiov a vizitat România și a fost plimbat și pe la Hunedoara (eu eram acolo), unde a văzut șantierul gigantic și tehnica nemțească. A priceput ce prost fusese când cedase – atunci s-a mai îmbătat odată de necaz; dar apoi s-a răzbunat: l-a omorât pe Dej prin `65, iradiindu-l pe „Ghiță” când acesta s-a dus într-o delegație la Moscova.

În Hunedoara și pe șantier am descoperit o lume total diferită de ce știam, ajunsă aici fie pentru „reeducare”, fie ca să-și piardă urma, căci șantierul angaja pe oricine, n-avea treabă cu dosarele de cadre. Acolo era cam ca la mină (Petroșaniul era pe aproape...), unde „*minte nu se cere, prost să fii da' s-ai putere*”, sau ca un fel de *Far West*

. Cam o treime din salariați erau foști sau potențiali deținuți politici, altă treime – foști sau potențiali deținuți de drept comun, restul - o adunătură pestriță: țărani și necalificați din toată țara, fete de moravuri ușoare și câțiva meseriași, câțiva localnici și niște greci refugiați aici de mici copii, cam cu forța, prin `46. Atunci, părinții acestora, comuniști răsculați conduși de generalul Nikos Beloianis, aproape puseseră mâna pe putere în Grecia, dar au fost înfrânți de

armata greacă, însă numai cu ajutor străin, că așa fusese înțelegerea de la Yalta; altfel, Grecia era azi o țară comunistă. (Grecii se bat de mult cu Vestul Europei, nu de câțiva ani...; pentru comparație, pe vremea aia la noi oamenii sperau că „vin americanii” și erau partizani anticomuniști în munți. De fapt – proști și grecii, proști și românii, să creadă în minciunile „marilor păpușari”).

Deși de la București repartizarea mea, ca „specialist” în mașini termice (motoare etc.), era la secția de transporturi a ICSH (cred că la întreținere/ reparații camioane), direcția m-a numit imediat pe șantier, unde le „frigea lor buza”, maistru peste vreo 50-60 de oameni care montau instalații speciale pentru laminoare (acționări hidraulice, ungere, destunderizare etc.); după o vreme am avansat inginer.

Locuiam în căminul de nefamiliști ai întreprinderii, într-o cameră cu 5-6 oameni cazați în ordinea angajării – deci oameni de toate felurile, indiferent de studii etc. Noroc că am avut printre colocatari un coleg de promoție (un ardelean grozav), tot termist repartizat acolo – Mirel Vanca, care mi-a fost coleg și pe șantier, la montaj instalații.

Aproape toți subalternii erau mai vârstnici ca mine, de la unii supercalificați (șefii de echipă, de la care am „furat meseria”, căci habar n-aveam de instalațiile metalurgice) până la alții necalificați. Pe șantier se lucra 10 ore/ zi, 6 zile/ săptămână, indiferent de anotimp etc. Sosisem la Hunedoara tobă de carte, de teorie inginerească; aproape toată nu mi-a folosit la nimica, deoarece sarcinile mele erau de supraveghere, descifrarea desenelor și aprovizionarea cu materiale (țevi, robineti, echipamente din import etc.), împărțirea „acordului” (salariului muncitorilor), protecția muncii (evitarea accidentelor de muncă), interfața „trupeii” cu celelalte servicii: direcție, tehnic, financiar, administrativ, transporturi șamd. Nici vorbă să folosesc integrale sau alte savantlâcuri, armele mele erau desenul tehnic, matematica elementară, limba germană și bunul simț; în schimb, grosul activității mi se baza pe competențe din care nu se studia nimic în facultate: lidership, programarea producției și relațiile interumane – căci pentru subordonați trebuia să fiu o combinație, să zicem, de căprar, învățător, plutonier, primar, boier și preot/ duhovnic... Chiar dacă învățătura din facultate nu mi-a stricat, ba dimpotrivă, după contactul cu producția pot zice că altfel ar fi trebuit concepută curricula. Dar asta e altă chestiune.

Pentru mine, tot răul – spre bine: contactul cu tehnica modernă și specialiștii germani veniți pentru asistența tehnică de montaj și punere în funcțiune m-a marcat, căci din motorist/ turbinist/ cazangiu etc. cum mă pregătisem la facultate, am devenit laminarist – deși nu studiasem nimic în acest domeniu. Ba, chiar unul familiarizat cu tehnica modernă, practic necunoscută încă la noi în țară. Iar în 1964 am reușit să obțin hârtia mult visată – diploma de

inginer. Cu ea am revenit la IPL, unde am rămas până aproape de pensionare. Acolo am ajuns inginer proiectant de laminoare - cu care am „umplut” combinatele sau uzinele din Galați, Târgoviște, Iași, Oțelul Roșu și altele.

Povestea carierei mele inginerești nu mai ține însă de amintirile din facultate; dar pe acestea nu le-am terminat încă, deoarece trebuie să mai spun ceva „interesant”, anume: o *a patra consecință* a descoperirilor tovarășei Silaghi de la Cadrele Politehnicii, despre biografia mea. Asta s-a petrecut tot în anul III (deci strict cronologic, ar fi fost de fapt *a doua*) și emoțional a fost cea mai „dură”: o discuție lungă cu „Securitatea”, la sediul/ mama ei. Pentru a expune această pățanie trebuie s-o iau însă ceva mai de departe.

În octombrie `56 a avut loc revolta anticomunistă și antisovietică de la Budapesta – un eveniment marcant al istoriei europene din secolul trecut. Tot lagărul sovietic (adică zona ocupată de ruși după războiul mondial) fierbea și spera. Regimurile comuniste din țările ocupate, impuse de ruși dar confruntate în continuu cu împotrivirea populației, luau măsuri peste măsuri fie ca să mai înșele oamenii și să-i potolească, să nu facă la fel ca ungurii, fie dimpotrivă, ca să-i strângă mai tare în chingi cu supravegherea și pedepsele demonstrative. Ai noștri au ales varianta a doua, cea dură. Evident că revolta populației creștea, dar Securitatea acționa și mai tare.

În vremea aia eram în anul III și în program, între cursuri aveam și o pauză mare (vreo 10-15 minute), în care mai ieșeam să ne plimbăm și să ne aerisim pe stradă. Așa se face că într-o astfel de plimbare cu colegii, am văzut cu uimire vreo două–trei cadavre de oameni morți, împușcați, zăcând pe Calea Griviței, la intersecția cu strada Polizu, pe trotuarul opus Politehnicii. Lumea, multă (zona Gării), se uita cu milă și teamă la ei, printre trecători se șopteau explicații: „ăștia sunt „partizani” etc. Se prea poate ca șoptele să fi fost ale unor securiști, naiba știe. Am auzit că și în alte locuri din București au fost astfel de „demonstrații” de forță. Destul ca lumea să fie îngrozită, exact scopul dorit de regim.

Tot cam atunci, fostul coleg de liceu Alexandru (Andi) Dincă, student la Drept, mă invită pentru a doua zi (5.11.1956) în piața Universității, la o manifestație a tineretului/ studenților, de sprijin pentru revolta de la Budapesta. Eu, gata, hai la „rivoluție”! Ce prost eram...

A doua zi de dimineață m-am dus la cursuri, ca să mai rcolez vreun coleg, de „încredere”. O

paranteză: cum era pe vremea aia cu „încrederea” și comunicarea între colegi etc. Chiar dacă nu aveam prea mult timp liber, pentru că era foarte mult de învățat, de făcut „proiecte”, relațiile între noi erau bune, prietenoase, însă ne temeam toți unii de alții. Peter Mueller, un coleg de an mai mare ca vârstă, mi-a mărturisit odată: mă Șerbane, noi doi suntem „prieteni”, dar eu n-am curaj „*să merg cu tine la furat cai*”. Cred că asta era o expresie din folclorul lor săsesc/ardelenesc, de pe vremea când pedepsele pentru hoții de cai o fi fost spăimântătoare, încât trebuia să deschizi bine ochii cu cine te înhăitezi la fărădelege. Așa am aflat eu de la el diferența între „prieteni” - și „camarad” de luptă.

Mi-l mai aduc aminte pe Mueller (cu care mai târziu am reajuns coleg de muncă și la IPL), care în pauza dintre cursuri, împreună cu alți câțiva colegi mai făloși, se „dădeau mari” față de roiul de colege „admirative” („roi” care avea doar 2-3 membre, restul de vreo 250 de studenți din an fiind băieți). Ei loveau cu fruntea în burlanele de scurgerea apei de ploaie de pe acoperișul amfiteatrului LA (lângă turbosuflanta pentru verificări aerodinamice) pentru a turti sau imprima urme; asta era un teribilism, o „prostie” la modă pe atunci. Amintesc că ulterior proporția de fete față de băieți a crescut la „Mecanică” amenințător și chiar dezastruos, câteva decenii mai târziu. Zic și eu, trecut azi prin diverse șantiere, uzine, cârciumi și conversații „muncitorești”: „Mecanica” nu e pentru fete, e muncă grea, murdară șamd. Criteriul notelor (mai) mari nu este bun sau suficient pentru selecția într-o astfel de meserie (așa cum au stabilit diverși factori administrativo-politici, de fapt niște Nastratini).

Prin anii `90, la o întâlnire cu foștii absolvenți (nu mai știu din care an, că eu particip, cu întreruperi, la serbările a două serii/ promoții, cea din `59 și cea din `61), profesorul Buzdugan, mare savant, academician etc., invitat la sindrofie și întrebat de ce predă la Electronică – unde Rezistența e numai de decor - și nu la Mecanică, unde e bază, iar valoarea lui profesională ar conta cu adevărat, ne-a spus: *mă băieți, n-am vrut să mă mai prostituez! Și a continuat: la Mecanică, numărul de fete dintr-un an crescuse atât de mult iar cel de băieți scăzuse până acolo că abia mai era pe ici pe colo câte unul, încât nu mai aveam cu cine să discut. Fetele tocesc și știu „tot”, dar am întrebat-o la examen pe una care mă „sufocase” cu răspunsurile ei docte despre „șurub”: domnișoară, dar dta ai văzut vreodată cum arată un șurub, l-ai pipăit? Iar ea mi-a confirmat candid: nu domnule profesor! Atunci mi-am zis „în barbă”: la astea nu mai e de mine*

...

Revenind la „încredere”, alt exemplu: mărturisesc că eu abia acum l-am „descoperit” pe Mihai, citindu-i memoriile, că e fugit cu familia din Basarabia, că a avut 7 frați, că el mai făcuse un an la ASE (ISEP) înainte de a fi noi colegi șamd. Pe vremea aia nu discutam „biografii”, toți aveam ceva de ascuns și ne feream. Eu îl văzusem mai matur, cu o figură ceva mai asiatică - îl credeam venit de la Facultatea muncitorească. Iar pe atunci „*nu aveam încredere să merg la furat cai*” decât cu Dan

Cosmulescu (coleg de an) și cu Andi Dincă (student la Drept) – ambii foști colegi de clasă la liceu, deci cunoscuți de multă vreme. Așa se face că dintre colegii de an l-am invitat la manifestația de la Universitate doar pe Dan; el a refuzat să vină; era mai precaut, mai „copt”. Andi și cu mine – eram mai creduli, inconștienți; credeam că putem „schimba lumea”, cum citisem în cărțile de aventuri; evident că afară de entuziasm și inconștiență, n-aveam nici o altă pregătire sau competență în acest sens – de altfel, „ca tot românul”.

Ceva mai târziu am plecat de la școală (am chiulit) și am ajuns la Universitate unde m-am întâlnit cu Andi. Era și el singur. Ne-am plimbat amândoi în jurul Universității, apoi pe lângă statui: era puzderie de lume, de tineri - dar și de trupe ale securității, pe jos și în camioane. O fi fost ei mulți și în civil. Dincă aflase că „cineva”, un inițiator sau organizator, urma să se cațere pe statuia lui Mihai Viteazul să țină o cuvântare. Dar constatarăm că în ziua aia era imposibil să facă cineva un astfel de gest, din cauza numărului enorm de mare de securiști. „Se aflase”! Atmosfera de teroare era „pipăibilă” în zonă. Toată lumea „mergea”, era „în trecere”, nimeni nu stătea pe loc - ca să poată fi acuzat că ar fi la vreo manifestație, ceva etc. Eu n-am întâlnit nici un cunoscut, nu s-a întâmplat nimica special. După puțină vreme m-am despărțit de Andi și am plecat fiecare la treburile noastre. Aparent totul se terminase, acțiunea tineretului și studenților din București pentru sprijinirea ungușilor se „fâșâise” – și gata. Dar – n-a fost deloc așa!

După câteva zile, aflu că Andi a fost arestat și a dispărut! Apoi – același lucru despre alți foști colegi clasă din liceu, care probabil fuseseră și ei prin Piață... Eu eram cu „pantalonii plini” de frică, că de la Andi vor ajunge și la mine. Și totuși – arestarea mea întârzie, viața curgea ca „de obicei”. Totul era „normal, firesc” (același „firesc” pe care îl aruncă și invocă azi despre faptele lor toți politicienii prinși cu vreo potlogărie sau ticăloșie).

Așa se face că în vacanța după sesiunea de examene din ianuarie '57 eram pe la amiază cu Cosmulescu pe Calea Victoriei, pe la Poșta mare (azi Muzeul național de Istorie), când mă acostează doi civili care se recomandă „de la poliție” și mă invită să merg cu ei să dau niște lămuriri. Despre ce e vorba - întreb eu. Nu putem vorbi aici, nu e mare lucru, zic ei, dar vă „rugăm” să veniți. Îmi zic: asta e, m-au aflat; mă despart de Dan și plec cu ei spre sediul poliției, care era aproape, discutând una-alta. Ce să fug, unde să ajung...; eram paralizat.

Văd că ajungem și depășim clădirea poliției, zic: păi, nu intrăm aici? Nu, zice unul, mergem în „altă parte”. Descopăr că „partea ailaltă” era chiar sediul Securității, pe vremea aia în clădirea care ulterior a ajuns sediul CC al PCR, din fața Palatului Regal. Era chiar „Templul Groazei”. Aflasem că la etajele sale din subsol sunt numeroase celule de detenție și anchetă preliminară; ulterior, cei „rezolvați” erau duși în alte locuri (Jilava, Rahova, Malmaison etc.).

Intrăm, „portarul” mă înregistrează, ajungem într-o cameră cu o masă, câteva scaune și un dulap metalic; restul - gol. „Băieții” scot un dosar mare, se uită în el și încep să mă întrebe despre declarațiile mele din autobiografie, despre care ei știu că sunt false pentru că „bunică-tu avea avere” și „taică-tu a fost legionar”. Eu neg - sunt mic, eram copil pe vremea aia, nu știam și nu știu nimica; ei cu „ba pe a mă-tii” – în fine, discuții, amenințări, țipete (nu m-au lovit), dar - nimic despre manifestația din Piața Universității!? Așteptam cu inima cât un purice să vină acuzația adevărată, să trecem la „lucruri serioase”, dar – nimica din toate acelea.

Azi – îmi dau seama că nici un informator de la Politehnică nu m-a văzut la Universitate și nici n-a știut că mă duc sau am fost acolo, dar mai ales că Andi nu m-a turnat la anchetă! La ei – la Drept, Teatru, alte „umanioare”, probabil că Secu și turnătorii lor erau mult mai breji. La Politehnică o fi fost Secu mai pașnică, deoarece școala era incomparabil mai grea decât la ceilalți, încât studenții n-aveau mult timp liber și așa de multe „idei” - zic și eu, acuma. Dar în timpul anchetei – pentru mine toate posibilitățile/ pericolele erau „posibile”.

Între timp, cei doi securiști ai mei se mai despărțeau, pleca unul din cameră și cel rămas făcea pe „binevoitorul”, continua să mă prelucreze dar îmi promitea că dacă recunosc și declar „adevărul” o să-mi fie „bine” etc., apoi se schimbau și celălalt făcea pe „durul”, mă amenința că dacă nu spun ce vor ei o să sufăr la închisoare etc. Eu eram terminat, de frică, de oboseală, de foame, de nesiguranță. Nu știam ce vor, cât o să „stea de vorbă” cu mine, ce urmează șamd. Cred că ei, când plecau din cameră, se duceau la cantină... Îmi amintesc și că în timp ce mă amenințau cu dosarul gros, chipurile plin cu „dovezi” ale acuzațiilor lor, am reușit să zăresc că marea majoritate a foilor din el erau albe!? Căci – „*dosarele nu știu tot*” („vorba” lui Mihai). Dar teama de arestare, la fel cum pățise Dincă, pentru mersul la Universitate, mă apăsa. Securiștii nu m-au bătut, nu mi-au cerut să devin informator, cred că aveau destui. „Bine” au făcut, nu cred ca aș fi rezistat, poate că aș fi acceptat doar ca să scap de acolo, gândindu-mă că „oi vedea eu...”. („Mor” când văd ce istericale fac azi diverși „viteji” de mucava care condamnă și demască doar turnătorii – fără însă să zică ceva de securiștii care îi racolaseră etc. Să-i fi văzut eu pe vitejii de azi - acolo și atunci, față în față cu Secu...).

Discuția cu ei a durat până pe la orele 23-24, când mi-au dat drumul să plec acasă, după ce m-au pus să semnez un angajament că „*nu voi spune nimănui ceva despre întâlnirea asta*” și mi-au spus „

să-mi bag mințile în cap

”. Am ajuns acasă, ai mei erau disperăți, s-au bucurat enorm când am apărut. Lor le-am spus ce-am pățit, dar altora nu – am respectat „angajamentul” până după „Loviluția” lor din`89...

Am impresia (tot o presupunere actuală) că Securitatea ceruse Cadrelor de la Politehnică să le indice studenții care ar fi putut fi capabili să facă vreo agitație legată de unguri etc. ca să „discute” cu ei și să-i sperie sau descurajeze. Probabil că discuții ca a mea au avut și alți colegi, alți studenți, de la alte institute etc. – dar nu am aflat. De altfel, în acest scop, în perioada aceea s-au luat multe măsuri diverse și variate de manipulare și înfricoșare: din categoria „zăhărel” țin minte o mare ședință „cu tot anul”, ținută de niște unii care s-au prezentat „studenți de la UTM” (erau de fapt securiști) care ne-au spus că Partidul (în luminăția lui) s-a gândit să afle ce vor studenții, adică noi – și să le spunem deschis ce ne place din viața publică și politică, ce nu ne place etc. Evident că nimeni n-a avut ceva de zis... Era prea bătător la ochi. Mai aflasem și noi câte ceva despre reprimarea studenților de la Timișoara, care reușiseră să facă manifestația pe care bucureștenii au intenționat s-o facă dar n-au mai apucat șamd.

Curând am aflat că Andi și ceilalți foști colegi de liceu fuseseră judecați și condamnați la închisoare; după câțiva ani au ieșit, dar au avut domiciliu obligatoriu în Bărăgan, până în `64 când a fost marea eliberare și toți s-au întors acasă, la fel ca toți deținuții politici din România. I-am păstrat o adâncă recunoștință lui Andi pentru că nu m-a turnat la anchetă. Ar fi fost ușor, chiar inevitabil... Ce „Om” – păcat că s-a dus dintre noi atât de repede...

După „eliberarea” din „Templu” mă așteptam mereu să fiu arestat, încât ceea ce a urmat: excluderea din UTM, exmatricularea, „exilul” la Hunedoara, au fost evenimente și necazuri relativ „ușoare”. Am scăpat de teama închisorii târziu, mult după `64, iar de a lui Secu’ abia după `89, asta ca să vedeți ce efect puternic a avut manevra lor asupra mea, sau, ce „căcăcios” eram – cum vreți s-o luați. Dar pentru mine au fost și alte concluzii, învățăminte și urmări ale acelei discuții, o adevărată „întâlnire de gradul III” care mi-a modelat restul vieții. Eu încerc să trag învățăminte din orice pățanie – indiferent că e a mea sau a altuia, ca să văd dacă, sau la ce le pot folosi. Cred că doar proștii vor să le încerce singuri pe toate, ei nu cred și nu folosesc experiențele altora. Așa că întreb/ citesc/ ascult/ culeg/ adun informații și opinii de la cât mai mulți oameni. Sunt mereu atent, vigilent. Aspectul acesta se datorează probabil experiențelor de viață (mai ales celor descrise mai înainte), dar și studierii îndelungate a artelor marțiale, ca hobby. Am tot căutat să înțeleg ceea ce am pățit/ trăit, și să caut soluții pentru a putea să mă descurc mai bine „data viitoare” – dacă evenimentele se vor repeta. Iată câteva din lecțiile învățate – atunci și mai târziu, căci nu le-am prins imediat pe toate, nu eram chiar atât de „genial”:

- Am priceput că singurul lucru sigur pe lumea asta e nesiguranța, că nu poți ști ce o să-ți aducă viitorul; dar asta nu înseamnă să te resemnezi și să trăiești ca și când „răul” (dar și „binele”!) n-ar exista, ci să te pregătești cât mai bine pentru confruntarea inevitabilă. Pentru mine întrebarea nu era „dacă?”, ci „când?”. De aceea am început să mă pregătesc pentru viața din închisoare, cum mă ducea capul sau informațiile și relatările foștilor deținuți. Așa se face că am învățat, practicat – și cu timpul chiar îndrăgit – traiul frugal, drumetia cu cortul și artele

marțiale, că oricând plec de-acasă îmbrăcat sau echipat cum ar fi nevoie pentru a ajunge la închisoare, sau în refugiu etc.; cred că din cauza asta nici n-am avut gânduri să mă însor, căci n-avea rost să mai trag/ încurc/ chinuiesc cu mine și alți oameni;

- Am priceput că esența problemei cu care ne-am confruntat cu toții în perioada istorică de care m-am ocupat a fost *schimbarea foarte rapidă* a regulilor de trai în comun, în societate. Dacă schimbările bruște tradiționale (catastrofe naturale, războaie etc.) produceau suferințe mai mult „trupești”, crizele mai noi par să producă suferințe preponderent „mentale” (chiar dacă din ele decurg și importante urmări materiale). De exemplu comuniștii au schimbat legile peste noapte și le-au aplicat retroactiv: proprietatea privată a devenit proprietate colectivă; libertatea de expresie, de opinie, cea politică, cea de credință șamd. au devenit regimul partidului unic; virtuțile principale nu mai erau agoniseala și cinstea, ci sărăcia și minciuna. De aceea oamenii nu înțelegeau ce li se petrece, erau nedumeriți și dezorientați, iar majoritatea celor afectați mai tare: anchetati, închiși, condamnați etc., se considerau „nevinovați”. Ei știau că respectaseră regulile cunoscute din moși strămoși, și cu toate astea deveneau peste noapte „dușmani ai poporului” care trebuiau reeducați, chiar distruși. Problema este că ei **nu fuseseră deloc pregătiți, în nici un fel, pentru a face față acestei schimbări**. Părinții, școala, societatea, biserica, nu le spusese vreodată să se aștepte la așa ceva.

De altfel, ceva cam la fel s-a petrecut cu societatea românească și la Loviluția din 1989 (o schimbarea tot bruscă de civilizație și mentalități, dar în sens invers celei din `45-`50) și se petrece și azi – cu schimbarea „digitală”. E logic să așteptăm că astfel de schimbări surprinzătoare vor mai apare; cu toate astea, văd că autoritățile, școala etc. – continuă să nu pregătească corespunzător tineretul pentru asemenea „crize” inevitabile;

- Deși m-ar fi atras implicarea civică benevolă pentru „binele Patriei”, am priceput că politica, activismul explicit, nu sunt pentru mine. În plus, întâlnirea cu Secu` m-a lămurit că pot păți orice chiar și nevinovat fiind: dar dacă eram și „vinovat”... După excluderea din UTM și discuția cu „băieții”, am căpătat o repulsie și o respingere aproape organică/ instinctivă față de aderarea/ înscrierea într-un partid sau vreo organizație politică. Convingerea că orice astfel de organizație este infiltrată de securiști (sau mai nou, de colegi/ versiuni mai apropiate sau mai depărtate ai acestora), care nu numai că îi vor influența activitatea, dar și vor informa pentru „luarea de măsuri” organele represive care mențin la putere regimul, oricare ar fi el, m-a făcut să evit până azi orice propunere de racolare; „paza bună, trece primejdia rea”.

De asemenea, am înțeles că orice activitate politică este în realitate interesată, imorală, că una este realitatea și cu totul altceva mesajul propagandistic transmis de politicieni. Sunt îngrozit de capacitatea și puterea de influențare și manipulare pe care o au mijloacele moderne de

comunicare, în special cele audio-vizuale (televiziunea); sunt revoltat că ele asigură succesul și imunitatea multor ticăloși cățărați în posturi înalte. Văd că sunt mulți oameni pe care mă-sa i-a făcut altfel decât m-a făcut a mea pe mine, care par că se descurcă admirabil și adună avere sau glorie făcând „politică”, în realitate fapte rele sau ilegale, fără să pățească ceva sau să fie pedepsiți. Eu am (fost) crescut altfel;

- Am înțeles valoarea experiențelor „dure” de viață pentru formarea/ educarea/ călirea omului, mai bine zis a tinerilor. Pe mine contactul cu Secu, apoi munca „de jos” (de exemplu la țară, pe tractor, pe șantier șamd.), lipsurile (de bani, de alimente, de căldură etc.) din perioada imediat postbelică și din decada `80 – m-au ajutat să privesc altfel lumea. Un alt exemplu ar fi și Mihai – fără „suferințele” formatoare, îndurate în tinerețe, n-ar mai fi scris el aceste minunate cărți cu amintiri despre familie și fratele său Mitropolitul, ar fi devenit un „om obișnuit”. Comparativ, văd tineri care au crescut „în puf” din cauza părinților care i-au răsfățat, și care au devenit oameni nemulțumiți, nesătui avizi de „mai mult/ e” – cu care nu-mi place să am de-a face, chiar dacă ei corespund unui model „de succes” promovat azi de propagandă;

- Am priceput (și mi s-a confirmat la Loviluție) că o schimbare serioasă de regim nu se poate face cu proteste și demonstrații pașnice. De altfel, am aflat că și Stalin (sau Hitler?) ar fi zis că: *după inventarea mitralierei, „poporul” nu mai poate schimba regimul cu revoluții*. După înăbușirea (s-ar zice azi „proactivă”) a manifestației studentești din `56, am priceput că Secu` – și prin extrapolare KGB, CIA etc. – au „brațul lung” și pot afla (aproape) tot ce vor sau îi interesează, inclusiv chiar și ce nu există/ s-a întâmplat. Așa că orice încercare de a ține secretă vreo acțiune sau „uneltire” etc. e sortită eșecului – și consecințelor. Pe lumea asta, din cauza progreselor științei și tehnologiei dar și a naturii umane, nu se mai pot pregăti „revoluții”, sau altfel de „lupte drepte” cu „nedreptățile”, ca în filme. Căci „demonstrațiile” sunt adunări de (poate mulți) oameni, dar dezorganizate. Impresia dată de o mulțime agitată e grozavă – dar eficiența ei e nulă. Un om are o putere cam zero în lupta cu organizația sistemului/ regimului totalitar; o adunare de oricât de multe zerouri – tot zero dă. Orice astfel de evenimente - de exemplu Loviluția din `89, sau Primăvara arabă, sau revolta de la Kiev etc. – sunt sau au fost spectacole electorale pentru „aburirea” alegătorilor (proști), produse de tabere adverse, reale dar invizibile, care se confruntă și luptă pe bune, dar „altfel”, ascuns. E adevărat că „spectacolele” sunt și cu morți adevărați și cu distrugerii reale – dar pentru adversarii din umbră ele sunt doar „pagube colaterale”. Actorii din spectacole, „eroii”, sunt bieți oameni naivi și creduli, care din păcate pentru ei n-au avut parte de o „școlarizare” la fel de bună ca a mea, din care să și scape...

- Tot lucrând la laminoare și contribuind la industrializarea Țării, am mai priceput și că „locul românilor e în România”, chiar după cum propovăduia „Europa liberă” – căci „*gura păcătosului adevăr grăiește*”.

Un „român” adevărat iubește și e legat de locurile în care a copilărit și a trăit, pe alea vrea să le

facă mai frumoase, pe alea le construiește și le apără, nu pleacă aiurea „să scape” el, iar pe restul „

poate să-i ia dracu`, nu mă interesează, ce am eu cu ei, mie să-mi fie bine

”... Din cauza proastei educații făcută de părinți și școală, la noi nu există (nu s-a învățat!) patriotismul, solidaritatea, responsabilitatea, civismul șamd. Poate și d-asta poporul/ țara suntem așa...

Sufeream alături de foștii deținuți politici pe care îi auzeam după „Loviluție” povestindu-și chinurile îndurate în închisori și lagăre, dar apoi sufeream și pentru lipsa lor de viziune. Ei se gândeau numai la soarta lor, la trecut - și aproape deloc la viitorul ascultătorilor, sau al Țării. Căci nu i-am auzit predând ascultătorilor, tineretului, nimica legat de nevoia și practica supraviețuirii și chiar a învingerii „răului”, lucruri sau fapte pe care ei totuși le înfăptuiseră și erau competenți. Legat de aceste aspecte ale trecutului, mi se pare că numai **Memorialul Sighet** face câte ceva pentru tineri, însă și acolo e doar o educație morală fără nici un fel de îndrumare practică pentru cei eventual amatori să afle cum se face ca să scapi, sau să eviți ceea ce vezi că s-a întâmplat. Iar acest muzeu minunat a fost făcut de niște amatori entuziaști, nu de cei scăpați din „iad”.

„Scăpații” n-au sesizat că și ei, din cauza regimului în care se formaseră în interbelic (tot cu politicieni corupți, tâlhari, inepti, incapabili să vadă de viitorul Țării și interesele nației, tot cu școli tradiționale), fuseseră nevoiți să descopere sau învețe „cu lacrimi și sânge” tehnicile de supraviețuire respective, dar în condiții de lipsuri, de prigoană sau tortură. Era de datoria lor civică/ morală să le spună tinerilor ce și cum, pentru ca măcar aceștia să nu mai fie prinși vreodată la fel de nepregătiți ca ei („cu pantalonii jos”) când se va repeta istoria. În asta stă de fapt secretul progresului și civilizației unei țări sau popor: în preocuparea pentru educația tinerilor, în pregătirea lor mai bună pentru viață, decât a fost făcută în generația trecută. Un om mare zicea: *„nu contează ce poate face țara ta pentru tine, dar contează ce poți tu face pentru ea !”*.

Din cauza proastei educații, azi la noi tineretul, dar și mulți foști tineri, trăiesc cu „capul în traistă”, alergând cu inconștiență numai după „fericire”, de fapt după plăceri efemere. De aceea ei nu află, nu înțeleg ce minune nerepetabilă e viața lor și ce pericole le-o amenință totuși, ca să folosească ceea ce văd, află, trăiesc, la ceva mai elevat, cu adevărat „omenesc”. Din cauza norocului beneficiem de o situație invidiată de multă lume: o pace (incredibil de lungă), libertate (la fel de incredibilă, căci n-avem nici un merit, ne-o asigură NATO – oare?) și un trai „bun” (și ăsta incredibil pentru mine, căci e totuși „pe datorie”). Profitând de împrejurări, românii doar „agonisesc” și juissează, „păcătuiesc” în draci, fără însă a se mai gândi sau acționa și la aspectele vieții lor sau ale viitorului urmașilor.

Căci, sunt întrebări esențiale la care orice român ar trebui să gândească: *se mai poate repeta la noi situația din anii `40 - `50? Mai poate apare foamea/ lipsurile/ închisorile/ teroarea/ ocupația străină* ? *Se mai poate ciopârți România, așa „mică” cum e?*
Șamd.

Eu zic că răspunsul la astfel de întrebări e DA: din cauza neînvățării istoriei sau lecțiilor (reale) ale trecutului, din cauza inconștienței – el sigur se va repeta. Întrebarea nu e „dacă”, ci „când”. Și atunci victimele – de fapt toți românii, vor da vina ca de obicei pe alții, pe soartă, pe necuratu` – numai pe ei înșiși, pe prostia lor - nu. Mai ales că și capacitatea de apărare a Țării e azi aproape zero – mult mai mică decât era la începutul războiului mondial. Atunci, dotarea tehnico-materială a armatei noastre fusese de râsu-plânsu față de a adversarilor, ceea ce a provocat mari suferințe populației - militari și civili, și Țării. Amintirea jertfelor și rușinii a stimulat voința populației, ea a acceptat privațiunile necesare pentru efortul industrializării care a urmat după război, în vederea asigurării capacității de apărare și independență. Se părea că am reușit - dar Loviluția a (re)distrus totul, ne-a întors la punctul de plecare... Astfel funcționează la noi „*dinamica generațională*” (Notă: știți ce e asta? Dacă nu, vă rog să aflați). În schimb, văd că problemele ne bat la ușă: Crimeea, Transnistria, Jobik șa. Dumnezeu cu mila...

- M-am convins că „răul/ răii” prosperă numai și numai pentru că „bunii” (mulți-puțini, câți or fi) „nu se bagă” – și asta nu din cauză că n-ar vrea, ci pentru că nu se pricep cum s-o facă în mod eficient și rentabil, adică măcar să „nu moară” cu ocazia asta.

De aceea, încercând să fac ceva concret pentru a schimba măcar un pic, în limita posibilităților și competențelor mele, am scris (și publicat) cărți/ manuale despre o educație nouă în școală, cum ar fi: cel de **Supraviețuire**, cel de **Teambuilding** (solidaritate), cel de **Aikido pentru toți**; am făcut situl

www.derlogea.ro

care militează pentru modernizarea educației din școlile românești, cu referire la programa orelor de sport, sub forma unui proiect ambițios: „

Un Dojo în fiecare școală românească

”. (Evident că „

nimeni nu-i profet în țara lui

”, așa că succesul acțiunii mele a fost/ este aproape nul...).

Și acu - încălecând p`-o șea ..., terminai „povestea pentru Mihai”.

Aș mai completa totuși amintirile cu recomandarea către amatorii „serioși” să afle mai multe despre perioada în cauză - și despre alte aspecte, citind în:

- toate cărțile (de amintiri) scrise de colegul Mihai Plămădeală;

- cartea „**Tortura pe înțelesul tuturor**” de Florin Constantin Pavlovici, editura Cartier, București, 2001 – cu amintirile unui student la Filozofie, închis în 1959 pentru că lăudase pe Nietzsche față de colegi; eliberat în 1964;

- cartea „**De pe băncile școlii în închisorile comuniste**” de Lăcrămioara Stoenescu, editura Curtea Veche, București, 2010 - despre grupurile de elevi sau studenți din București, Giurgiu, Roman ș.a., închiși și condamnați între 1947-1959 pentru motive politice (inclusiv despre grupul foștilor mei colegi de clasă din liceu);

- cartea „**1984**” de George Orwell, editura Polirom, Iași, 2012 – chiar despre vremurile recente, și cele actuale, și cele viitoare; o carte profetică – de aceea ignorată;

- cartea „**Maimuța goală**” de Desmond Morris, editura Enciclopedică, București, 1991 – despre animalitatea omului, cauza multor „rele” ale vieții noastre; și cu ocazia asta să (re)vadă filmul holywoodian „**Planeta maimuțelor**”, dar în versiunea originală (1968);

- situl www.derlogea.ro

Îi mulțumesc și aici lui Mihai pentru rugămintea lui: fără el, aceste informații (inevitabil părtinitoare) ar fi dispărut împreună cu mine, căci n-aveam nici o pornire să le scriu; acuma că sunt scrise, poate că ele vor interesa pe cineva la fel cum și pe mine m-au interesat, mi-au plăcut și m-au stimulat amintirile lui.'

Și vă urez „s-auzim de bine”! (deși, eu unul, m-aș cam îndoii...)

martie

2014

□□ 5. Din câmpul muncii

În legătură cu activitatea profesională la IPL/ IPROLAM, doresc să-mi arăt recunoștința față de primul director al IPL, dl. Ing. *Peisie Wechsler*, care m-a angajat într-un post corespunzător pregătirii mele și mi-a deschis astfel drumul spre o carieră profesională de înalt nivel. La momentul angajării eram exmatriculat din facultate pentru motive politice, iar politica oficială de cadre consta în dirijarea tinerilor aflați în situația mea spre munci manuale, pentru „reeducarea prin muncă”.

De asemenea, doresc să amintesc contribuția majoră pe care a avut-o asupra formării mele ca specialist dl. Ing. *Cristian Rădulescu*, șeful secției de utilaje la IPL și unul din cei mai valoroși ingineri pe care i-am cunoscut. Am fost onorat să lucrez sub conducerea sa întreaga mea perioadă activă din IPL (ulterior IPROLAM).

Alți ingineri valoroși care m-au inspirat în carieră au fost: *E. Vogel* (reprezentantul firmei Werner und Pfleiderer/ Siemag - Germania, cu care am colaborat pe șantierul noilor laminoare de la CSH Pestiș),
Gheorgh
e Constantinescu (Nea Gică),
Mihail Dima

,
Ion Ene

,
Popescu Gheorghe (Bădia)

(IPROLAM),

I.V. Fomin

(reprezentantul firmei NKMZ-URSS, cu care am colaborat pentru LBC 1700 de la CS Galați),

C. Corvin

(reprezentantul firmei USS Engineers and Consultants - SUA, cu care am colaborat pentru Secția de benzi electrotehnice de la COS Târgoviște).

Am avut și norocul desfășurării activității alături de colaboratori minunați - atât din punctul de vedere al competenței profesionale cât și al caracterului (printre altele, nu a existat nici o „turnătorie”!).

Având șansa să lucrez la IPROLAM am luat contact cu cea mai avansată tehnică în domeniul laminoarelor, necunoscută încă în țară. În general, IPROLAM a constituit – datorită excepționalilor săi tehnicieni, mulți din ei profesioniști performeri de nivel mondial și mari dar ne(re)cunoscuți patrioți - un factor esențial pentru introducerea progresului tehnic în industria (metalurgică) românească. Institutul a reușit să conceapă și proiecteze instalații de cea mai mare complexitate, cu performanțe tehnice de nivel mondial – cum au fost de exemplu și laminoarele de benzi la rece. Cu toată dictatura, privațiunile și vicisitudinile suferite de aproape toți românii, perioada până la 1989 a constituit o epocă rară în istoria noastră, de mare avânt pentru industrializarea și dezvoltarea României.

Doresc să amintesc aici câteva date biografice ale celor care m-au ajutat și îndrumat (obținute datorită bunăvoinței Dnei **Vera Atanasiu/ IPROLAM**):

□□ **Inginerul Rădulescu Cristian Haralambie (zis „Maiorul”)**

S-a născut și a trăit la București între 1921 și 2008. Tătl său a fost măcelar, mama casnică.

A absolvit cu note mari liceul Mihai Viteazul în 1939, iar în 1944 facultatea de electromecanică a Institutului Politehnic din București. Ca mulți tineri valoroși din epocă, s-a înscris în 1938 în Frățiile de Cruce (organizația de tineret a legionarilor) acționând în cuibul *Mănunchi de prieteni*. Ca urmare în 1941 a fost arestat de Siguranța statului, dar după câteva zile a fost eliberat.

După aceea, toată viața nu s-a mai înscris în altă organizație politică.

A fost concentrat în 1944-1945, apoi a intrat în câmpul muncii. A lucrat la început ca inginer în diverse ateliere de reparații auto, apoi la Societatea Sodică SODECO din București, care s-a desființat ca urmare a naționalizării din 1948.

În 1949 s-a angajat la nou înființatul *Institut de proiectare pentru secții și uzine metalurgice* IPROMET, unde a fost șef de atelier până în 1959. Atunci s-a înființat *Institutul de proiectare pentru secții și uzine de laminoare* IPL, la care Dl. Rădulescu a fost transferat ca șef de secție pentru laminoare la cald și la rece de benzi și table.

În această calitate a coordonat proiectarea utilajelor și parțial a tehnologiilor pentru laminoarele de table și benzi din toate uzinele metalurgice ale României: Hunedoara, Oțelu Roșu, Brăila, Galați, Târgoviște, Călărași, Metrom Brașov și altele. Între 1955-1958 a predat cursul de laminoare (utilaje) la Facultatea Mecanică a Institutului Politehnic din București (până la desființare specialității respective). A fost coautor la 3 invenții, a făcut 21 inovații tehnice, a fost coautor la două cărți tehnice valoroase: „Utilaje de laminoare” și „Ajustaje pentru prelucrarea superioară a laminatelor” apărute la Editura tehnică în 1979 și 1984.

A fost un inginer excepțional, pasionat de meserie și de progresul tehnic (cunoștea trei limbi străine), bun organizator și om de caracter. Mare patriot, a contribuit mult la industrializarea țării prin valoroasele soluții tehnico-economice propuse și realizate atât în cadrul activității din IPL (devenit mai târziu IPROLAM) cât și în calitate de consilier sau reprezentant al Ministerului Metalurgiei la diverse tratative internaționale (contracte, studii etc.). Numeroși ingineri care nu studiaseră laminoarele în școală dar se angajaseră la IPROLAM, au devenit sub îndrumarea Dlui Rădulescu buni specialiști în laminoare.

Pentru marile sale merite profesionale a fost distins cu Premiul de Stat și cu Ordinul Muncii.

□□ **Inginerul Gheorghe Popescu (zis „Bădia”)**

S-a născut în 1928 în satul Crucea, lângă Vatra Dornei, jud. Suceava, și a decedat în 1978 la București.

Între 1945-1959 a lucrat în industria forestieră, începând ca muncitor și avansând până la nivelul de conducere din cadrul Ministerului industriei lemnului, cu o întrerupere în perioada serviciului militar obligatoriu (1948-1949).

În 1958 a absolvit Facultatea de Metalurgie a Institutului Politehnic din București și în 1959 s-a angajat la Institutul de proiectare pentru secții și uzine metalurgice IPROMET, de unde în acelaș an a fost transferat la IPL (devenit ulterior IPROLAM). A lucrat ca inginer tehnolog pentru laminoare de benzi, devenind șeful de proiect pentru Secția de benzi la rece LBR a Combinatului din Galați, apoi șeful de proiect pentru Secția de benzi și table electrotehnice de la COS Târgoviște, apoi director tehnic la IPROLAM.

A coordonat acțiuni tehnico-economice interne și internaționale importante atât pentru realizarea secției LBR de la CS Galați și a SBTE de la COS Târgoviște, cât și pentru alte combinate din țară.

A fost un inginer bun, dar mai ales un om bun, de caracter, cu talent înăscut pentru socializare și negociere.

S-a stins prematur datorită agravării unei suferințe începută în tinerețea muncită pe coclaurile munților.

□□□ 6. Extras din cartea: "Aikido pentru toti"

N-am inventat eu nici Aikido, nici filozofia pe care o susțin aici și peste tot. Mi-au deschis ochii și mi-au influențat căutarea de-a lungul Căii și a timpului câțiva oameni minunați, cu inimă de

aur, adevărați *Budoka*, dedicați Artei până la capăt, profesori de care îmi amintesc adeseori cu recunoștință (vezi # 10.1.2):

- **Nicolae Bialokur**, n. 1942, (fost) inginer chimist, pionierul practicii Budo în România. El a descoperit Aikido în cărți și m-a învățat bazele conceptului de *Karatedo*, Aikido, precum și *Budo*.

Cartea sa [46] este o valoroasă prezentare de popularizare a tehnicii și spiritului Aikido. Este profesor de Budo la Lausanne.

- **Rolf Brand**, n. 1929, (fost) colonel al poliției de frontieră germane și (fost) președinte al Uniunii Germane de Aikido DAB, de la care am aflat, printre altele, logica pedagogiei pentru Aikido și ideea interesantă de „*Budo fără (profesori) japonezi*” (îmbrățișată de numeroși europeni). El a studiat Aikido cu profesorii Gerd Wischniewski și André Nocquet, ambii foști elevi ai lui *Sensei*.

. Cartea sa [47] este un model de expunere clară a *curriculei*

și mi s-a părut a fi cea mai bună prezentare practică a filozofiei Aikido, fără misticism sau divagații. Datorită lui primesc

Aikido Aktuell,

buletinul DAB, cu excelente informații tehnice, organizatorice și spirituale.

Participantii la stagiul condus de Rolf Brand Sensei, 1978 (foto Radu Ștefănescu)
(click aici pentru rezoluție mare)

Un documentar TVR despre acest stagiu a fost recuperat de Tudor Niță;

el poate fi urmărit pe [youtube](#) (1 , 2 , 3 , 4

- **Juo Ywamoto**, n. 1917, instructor profesionist de Aikido în Austria și specialist în *Shiatsu*, mi-a arătat tehnica tradițională și respectul față de tradiție. Ca elev direct al lui

O Sensei

și membru al „vechii gărzi”, după dispariția Întemeietorului nu s-a acomodat cu reorientarea *Aikikai*

(de fapt, cu ideea înfrângerii Japoniei în război). Om de modă veche, cu o modestie care strălucea din cauza rarității ei, și de o hărnicie neobosită (la stagiul exersa personal fiecare procedeu cu fiecare din cei 50 participanți, de câte două ori ca

Uke

și de două ori ca

Nage

); prin purtarea sa el mi-a desvăluit mentalitatea samurailor.

- **Daniel André Brun**, n. 1925, conducătorul *Federației Franceze de Aikido tradițional* FFAT, m-a învățat relația armelor albe cu Aikido. El a studiat cu profesorul Tadashi Abe, fost elev al lui *O Sensei*

, și are o imaginație inepuizabilă în crearea de noi exerciții cu armele. Este mentorul spiritual al Federației Române de Aikido, vezi [23].

Cu Nicolae Bialokur am studiat vreo 8 ani (1974-1982), cu Rolf Brand la 4 stagii de câte o săptămână (1978, 1990, 1996, 1997), cu Juo Ywamoto la un singur stagiul de două săptămâni (1981), cu Daniel Brun de mai multe ori, începând din 1990.

Prin forța evenimentelor, profesorii mei au contribuit substanțial și la dezvoltarea Aikido în România.

Păstrez de asemenea amintiri frumoase și altor profesori, ale căror stagii în București le-am urmărit, “furând” meserie cât m-au ajutat ochii și mintea:

- înainte de 1989 – *Judo*: Ion Avram, Vasile Gotelet și Liviu Urmă; *Karate*: Roland Habersetzer/ Franța și Loek Hollander/ Olanda;

Takeda Ryu Aikijutsu

: Roland Maroteaux/ Franța (stagii organizate de prof. N. Bialokur);

- după 1989 - de la *Aikikai*: Fulvio Sassi/ Italia, Giorgio Veneri/ Italia, Masatake Fujita/ Japonia, Peter Bakas/ Olanda, Luc Vermeulen/ Belgia; de la

Ki

Aikido:

Ian Walters/ Anglia, Mervin Williams/ Anglia; de la

USAF

: Robert Whelan/ SUA; de la

Yoshinkan Aikido

: Hiromichi Nagano/ Germania;

Hakko Ryu Jujutsu

: Philippe Barthelemy/ Franța;

laido:

Cristian Ozon.

Am luat multe idei grozave și din cărțile menționate în *Bibliografie* # . Menționez în special lucrarea [22] a uneia din puținele femei care au scris despre *Calea Armoniei*

. Doamna

Carol Shifflett

prezintă legătura Aikido cu viața modernă altfel decât autorii clasici, ideile sale fiind un important izvor de inspirație pentru concepția lucrării de față.

Trăind atâta vreme, am mai aflat că:

- Cea mai simplă metodă pentru sporirea minții e să stai în preajma unor persoane mai deștepte; cea mai bună școală este lângă un moșneag sfântos.
- Plimbările făcute cu taică-meu când eram mic, au făcut minuni când am crescut mare. (Atât de rău îmi pare acum că nu i-am spus tatii, înainte de a se stinge, cât țineam la el ...)
- Atunci când iubești – se vede.
- Când cineva îmi spune “mi-ai făcut o bucurie” – în realitate mi-o face el.
- E mai important să fii bun, decât să ai dreptate.
- Nu e bine să refuzi darul unui copil.
- Chiar dacă nu ai tăria să ajuți pe cineva în alt fel, poți măcar să te rogi pentru el.
- Oricât de serios ar fi, orice om are totuși nevoie de un prieten cu care să facă pozne și să se simtă copil. Uneori, ai nevoie numai de o mână pe care să o ții - și un suflet pe care să-l înțelegi.
- Toți tipii ce par duri ascund un suflet care tânjește să fie iubit și apreciat.
- Ca să ai prieteni, trebuie să fii și tu un prieten.
- Viața e ca un sul de hârtie. Cu cât se apropie de sfârșit, cu atât se învârtăște mai repede.
- Să-i mulțumim lui Dumnezeu că nu ne dă tot ce-i cerem.
- Nici Dumnezeu nu le-a făcut pe toate într-o singură zi. Oare cum poate crede un biet om că el le-ar putea face?
- Realitatea nu se schimbă când nu (vrei să) ții seama de ea.
- Dacă te răzbuni pe cineva - nu faci decât să-l lași să te lovească în continuare.
- Dacă găzduiești răutatea, fericirea se va refugia în altă parte.
- Iubirea, nu timpul, vindecă rănile.
- Oricine îți iese în cale merită să fie salutat cu un zâmbet. Zâmbetul este o metodă ieftină pentru îmbunătățirea relațiilor.
- Nimeni nu este perfect – până nu te îndrăgostești de el.
- Ocaziile nu se pierd: cele irosite de tine sunt înșfăcate de altcineva.
- Măsoară și împlânzește-ți cuvintele, pentru că mâine s-ar putea să fii silit să le înghiți!
- Sfaturile se dau numai în două împrejurări: când ți se cer și când e un pericol de moarte.

- Cu cât ai mai puțin timp la dispoziție, cu atât faci mai multe.
- E bine să zici o vorbă bună cuiva care îți stă în preajmă și te admiră, pentru că vine repede vremea când persoana va crește și va pleca pe drumul ei.
- E bine să le spui din când în când “te iubesc” celor apropiați – dar mai ales crede ce spui. O îmbrățișare sinceră vindecă orice necaz. Nu uita să îți pe cineva de mână din când în când și să te bucuri de clipele acestea, ca o compensație anticipată a unei zile triste când persoana aceasta nu va mai fi cu tine – sau tu cu el.
- Fă-ți timp să iubești, să vorbești și să te bucuri de prezența cuiva. Îmbrățișează-ți vecinul, pentru că este singurul cadou valoros pe care-l poți face cu inima și nu te costă nici un ban.

- Muncește ca și cum n-ai avea nevoie de bani.
- Iubește ca și când nimeni nu te-ar fi făcut vreodată să suferi.
- Dansează ca și când nu te vede nimeni.
- Cântă de parcă nu te-ar auzi nimeni.
- Dacă nu poți schimba lumea, măcar fii (sau devino) tu însuți bun, cistit, punctual, harnic, prevăzător – și poți fi sigur că pe fața pământului va fi un nemernic mai puțin...
- Se pot învăța multe - atât de la oameni sau profesori buni, cât și de la cei răi; totul e să ai capul limpede. Ce se poate învăța? Orice e folositor și onorabil. Nu numai, sau neapărat Aikido, ci mai ales capacitatea de a gândi logic și adeseori critic, pentru a acționa și reacționa eficient și etic, pentru a putea trăi ca om:

□□ *Am învățat*

să fiu blând - de la un individ care se distra chinându-i pe alții;

să fiu harnic - de la un om care muncea doar strictul necesar;

cumpătarea – de la un bețiv;

să mă țin de cuvânt - de la un mincinos, vesel

până când a dat de dracu';

Am învățat

să fiu generos și să laud - de la un om

care mereu se credea persecutat de viață;

să fiu milos - de la un tiran crud și viclean;

Am aflat

avantajul singurătății – într-o familie numeroasă

care avea o singură toaletă;

necazul singurătății – de la un bătrân avar;

Am deprins

avantajul deșteptăciunii - de la proști;

patriotismul - de la inconștienți și ticăloși;

punctualitatea - de la tembeli;

Am învățat

cinstea - de la hoți;

iubirea - de la securiști;

corectitudinea - de la nomenclaturiști;

Am învățat

*să-l accept pe oricare om,
căci fiecare e unic prin defectele sale
și sfânt prin omenia sa.*

□□ *Iar acum,*
Ce-aș putea să învăț de la tine?